

י"ז בחשוון תשפ"א, 4.11.2020

גיליון מס' 733

פרשת וירא

מצוות הכנסת אורחים בתפנית זמנית

מאת גילה אמיתי, שדה אליהו

פרשת וירא פותחת בסיפור שלושת האורחים הבאים לבקר את אברהם ביום השלישי למילתו, בזמן שה' נראה אליו, ושם מתואר שאברהם נפנה מכל עיסוקיו כדי לקבל את האורחים.

במסכת שבת קכ"ז כתוב: "אמר רב יהודה אמר רב, גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה, שנאמר "ויאמר אדוני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך". כלומר, ששכינה באה לבקרו בחוליו, וכשראה את האורחים נצבים עליו, בקש רשות מהשכינה והלך לטפל באורחים, ומכאן שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה.

אינני משוכנעת, שדבר זה הוא כל כך פשוט, אינני בטוחה שאם היינו עורכים סקר רחוב בקרב אנשים מאמינים, היינו מקבלים תוצאות ברורות, שאורחים בשר ודם, חשובים יותר מ"הקבלת פני שכינה". הרי אפילו הביטוי "הקבלת פני שכינה" לבדו, מעורר בלבנו תחושות הוד והדר, יראה ורוממות...

ברצוני לנסות לתת הסבר לשאלה, כיצד אנחנו יכולים להבין שהכנסת אורחים – אנשים בני תמותה, תהיה חשובה יותר מהקבלת פני שכינה.

בספרו "תורת חיים" על פרשיות השבוע, מסביר אאמו"ר הגאון הרב חיים דוד הלוי, רבה הראשי של תל אביב, את העניין כך: "ונראה לי לתרץ הקושיא בדרך פשוטה מאוד, כי לפעמים הפשטות עדיפה על העומק הפילוסופי. מסופר (עיטורי תורה לא"י גרינברג חלק א' עמ' 129) על ר' לייב חסמן (משגיח של ישיבת חברון), שסעד פעם בליל שבת על שלחנו של ה"חפץ חיים" בראדין. בבואם מבית הכנסת תמה לראות שה"חפץ חיים" לא אמר "שלום עליכם" כנהוג, אלא מיד קידש על היין ואכלו את הדגים, ורק אחר אכילת הדגים התחיל לפזם "שלום עליכם". לא יכול ר' לייב להתאפק ושאלו, מה ראה לשנות מן המנהג המקובל? השיב לו ה"חפץ חיים" בחיוך: "הרי כבודו בוודאי היה רעב ורציתי להסעידו תחילה. ואילו המלאכים אינם רעבים ויכולים להמתין קמעא."

אורח שבא לעיר רעב ויגע אינו יכול להמתין, ולפעמים המתנה יכולה לעלות לו בבריאותו ואולי גם בחייו, כמעשה שקרה לנחום איש גמזו, שפגע בו עני אחד ואמר לו "רבי פרנסני" אמר לו: "המתן עד שאפרוק מן החמור" לא הספיק עד שיצאה נשמתו (תענית כא').

ולכן ברור שהטיפול באורחים לפני הקבלת פני שכינה, הוא טבעו של עולם, שבמרכזו נברא אדם הזקוק למזון, ומה תועלת יש בקבלת פני שכינה, כשמסכנים בכך חיי אדם, כי בוודאי אין זה רצונו של הקב"ה, בורא העולם, ובמרכזו האדם" (עכ"ל).

לכאורה נראה שהסבר זה מתאים ל"סולם מסלול", כלומר ההנחיה היא שקודם נרגיע את הצרכים הנמוכים – צרכי האכילה והשתייה, ורק אח"כ נתפנה אל הצרכים הגבוהים שלנו "הקבלת פני שכינה". אבל נראה שלא זו הכוונה, כי ההנחיה אינה שמשקט את צרכינו הבסיסיים שלנו, אלא את צרכיהם הבסיסיים של האחרים - של האורחים, ואת אלו נקדים להקבלת פני שכינה.

אם כך, נראה שהסבר זה מבטא משהו אחר. אולי הוא מבטא את המשמעות בסיפוק צרכיו החומריים של הזולת, כפי שאומרים בשם ר' ישראל מסלנט "הצרכים החומריים של זולתי, הם צרכי הרוחניים שלי". כלומר, כשאנחנו דואגים לחומריות של האחר, אנחנו מתרוממים ומתעלים ברוחניות שלנו, וזה כמובן בניגוד למצב שבו אנחנו דואגים ומרבים להתעסק בגשמיות שלנו, מה שמוביל אותנו בסופו של דבר לירידה ברוחניות שלנו. מכאן מובנות חשיבותן של גמילות החסדים, הצדקה וכל המצוות שבין אדם לחברו, שבכולן אנחנו דואגים לגשמיותו של האחר. כמובן שאין זה עניין מיסטי או סגולי, אלא מהותי. כולנו מכירים את ההרגשה, שכאשר עושים חסד עם האחר, הנפש שלנו הופכת ליותר רגישה, קשובה, חומלת, אוהבת. התחושה היא שכל המקומות הרוחניים שבנו מתעוררים ומתעצמים.

אנחנו נמצאים עתה בימים לא רגילים של קורונה, ואת העיקרון שלמדנו כאן מתוך הפרשה, ניתן ליישם בימים אלו בכוון מותאם למשמעות ולהשפעות המגיפה עלינו. כיוון שבתקופת הקורונה התהפכו היוצרות, הדאגה לגשמיות של האחר, היא אולי דווקא לא להזמין אורחים, להימנע לזמן מה ממצווה זו. כיום "הדאגה לגשמיות של השני שהיא הרוחניות שלי", היא דווקא בכך שנשמור על החיים של הורינו וחברינו. הרוחניות שלנו מתבטאת בכך שאנחנו דואגים לא לסכן את החיים של זולתנו, בחבישת מסיכות, בשמירה על ריחוק, וכן – גם בהימנעות מאירוח.

גילה אמיתי קיבוץ שדה אליהו, יועצת חינוכית ומורה למדעי החברה (פסיכולוגיה סוציולוגיה) באולפנה "צביה" בעפולה. אמא לשלושה וסבתא לנכדה. אשתו של אחיה – רב קיבוץ שדה אליהו.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il